

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/dekomunizacja/zmiany-nazw-ulic/nazwy-ulic/nazwy-do-zmiany/39064,ul-Dabala-Tomasza.html>
02.04.2026, 04:51

ul. Dąbala Tomasza

*W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa powyższa **powinna zostać zmieniona** jako wypełniająca normę art. 1 Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744).*

Tomasz Dąbal (1890–1937), poseł na Sejm Ustawodawczy od 1919 r., następnie działacz komunistyczny, zastępca członka KC Komunistycznej Partii Robotniczej Polski, członek Komunistycznej Partii Polski, członek KC Komunistycznej Partii (bolszewików) Białorusi i członek władz sowieckiej Białorusi.

Urodził się 29 XII 1890 r. w Sobowie, pow. Tarnobrzeg. W l. 1903–1911 uczęszczał do Gimnazjum w Dębicy. Po zdaniu matury studiował prawo na uniwersytecie w Wiedniu (1911–13), a następnie medycynę na wydziale lekarskim UJ w Krakowie (1913–14). Podczas studiów był członkiem zarządu i gospodarzem towarzystwa „Filarecja” i stowarzyszenia robotniczego „Siła” w Wiedniu, członek zarządu Tow. Wzajemnej Pomocy Studentów UJ, organizator koła TSL w Sobowie i Tow. Teatrów Włościańskich w Nadbrzeziu, założyciel czytelnicy wiejskich i kas oszczędności w pow. tarnobrzesckim. Od 1909 r. członek PSL, a od 1913 PSL „Piast”.

Podczas I wojny światowej służył w armii austrowęgierskiej. Walczył na froncie rosyjskim, włoskim i albańskim (trzykrotnie ranny). W styczniu 1917 przydzielony jako instruktor karabinów maszynowych do 3. pułku piechoty Legionów Polskich. Pod koniec wojny aresztowany przez Austriaków za działalność polityczną w wojsku i przez 2 miesiące więziony w obozie w Udine. Po powrocie do Polski, jako specjalny pełnomocnik Polskiej Komisji Likwidacyjnej (PKL) w Krakowie, na początku listopada 1918 objął komendę nad oddziałami żandarmerii w pow. tarnobrzesckim, mieleckim, niżańskim i kolbuszowskim, które przekształcił w Milicję Ludową (jeden z przywódców tzw. Republiki Tarnobrzesckiej). Szybko zaczął się zwracać przeciwko PKL. W grudniu 1918 r. zwolniony z komendy powiatowej w Tarnobrzegu na własne żądanie.

W styczniu 1919 r. Komenda Okręgu Wojskowego w Rzeszowie zarządziła przeciwko niemu dochodzenie honorowo-sądowe (podawał się za oficera WP, mimo że do WP nigdy nie był przyjęty; stopień kapitana uzyskał w armii austriackiej). Jednocześnie w tym samym miesiącu został posłem na Sejm Ustawodawczy. W 1920 został redaktorem i wydawcą pisma „Jedność Chłopska”, a w sierpniu i wrześniu tego roku więziony w Rzeszowie za organizowanie antywojennych wieców.

Radykalizacja poglądów powodowała jego stopniowe zbliżenie do komunistów. W Sejmie

należał do klubu PSL-Lewica (wiceprezes), a od 1920 r. do Stronnictwa Radykalno-Chłopskiego. W końcu roku 1920 wstąpił do działającej nielegalnie Komunistycznej Partii Robotniczej Polski – należącej do Międzynarodówki Komunistycznej (Kominternu) z siedzibą w Moskwie. Wciąż zasiadając w Sejmie, od 1921 r. tworzył wspólnie z Stanisławem Łąncuckim dwuosobową Frakcję Sejmową Posłów Komunistycznych. Domagał się zmiany struktury agrarnej Polski, reformy rolnej bez odszkodowań dla wywłaszczanych obszarników, dwukrotnie potępił wojnę polsko-bolszewicką, domagając się natychmiastowego zawarcia pokoju. W listopadzie 1921 r. za działalność antypaństwową Sejm pozbawił go immunitetu i pod zarzutem zdrady stanu wydał Sądowi Okręgowemu w Warszawie. W grudniu 1921 r. został aresztowany i wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z lipca 1922 r. skazany na 6 lat ciężkiego więzienia. W ramach wymiany więźniów w marcu 1923 został przekazany do ZSRR – za więźniów politycznych.

Tam objął stanowisko Wiceprzewodniczącego Komitetu Wykonawczego i został zastępcą sekretarza generalnego Międzynarodowej Organizacji Pomocy Rewolucjonistom (MOPR) – struktury będącej dodatkowym narzędziem oddziaływania bolszewików na społeczeństwa innych krajów. Współorganizował także inną formę działalności probolszewickiej – Międzynarodówkę Chłopską (1923). Był sekretarzem Komisji Rolnej przy Komitecie Wykonawczym Międzynarodówki Komunistycznej, współorganizatorem Międzynarodowego Instytutu Agrarnego w Moskwie (1925). W latach 1923–25 był w Moskwie zastępcą członka KC KPP. Współtwórca „Trybuny Radzieckiej”, współredaktor „Kultury Mas”. W latach 1930–32 studiował na Wydziale Agrarnym i Wydziale Gospodarki i Polityki Światowej w Instytucie Czerwonej Profesury w Moskwie, a w 1934 r. został doktorem nauk ekonomicznych. Od 1932 r. był pracownikiem naukowym i pierwszym wiceprezydentem Białoruskiej Akademii Nauk w Mińsku. W latach 1932–37 był członkiem KC Komunistycznej Partii (bolszewików) Białorusi oraz od 1935 r. Centralnego Komitetu Wykonawczego Białoruskiej SRS.

W ramach wewnętrznych porachunków w łonie ruchu komunistycznego został aresztowany przez NKWD 29 grudnia 1936 r., a następnie skazany na śmierć w pokazowym procesie. Rozstrzelany 21 sierpnia 1937 r. w więzieniu Lefortowo w Moskwie.

(MKLRz)